

Тернопільська обласна бібліотека для дітей

30-ліття Незалежності – тисячоліття державності

*(до Дня Незалежності України)
Інформаційний бюлетень*

Тернопіль 2021

УДК 94(477)

Д 22

30-ліття Незалежності – тисячоліття державності: інформаційний бюлетень / Терноп. обл. б-ка для дітей, інформ.бібліогр. від.; уклад. Г. В. Ракоча, М. Д. Колопенюк. – Тернопіль, 2021. – 16 с.

Сьогодні Україна переживає важкий етап боротьби за свою державність та незалежність. Зараз наша держава стає мужнішою і сильнішою, і лише в наших силах допомогти їй у цьому. Тож перед дитячими бібліотеками як ніколи гостро постає питання національного виховання та формування патріотичних почуттів у дітей.

У даному виданні бібліотекарі, вчителі та організатори дитячого читання знайдуть цікаві матеріали щодо організації заходів національно-патріотичного спрямування для дітей.

Матеріали підготували:

Ракоча Г. В., Колопенюк М. Д.

Відповідальна за випуск:

Новіцька Н. С.

Комп'ютерний дизайн:

Чайковський В. І.

Сучасна Україна успадкувала:

Від Русі:

Тризуб – родовий знак Рюриковичів – державний герб.

Уже тисячу років Україну символізує тризуб, який за Київської Русі став великокнязівським знаком. Його зображення було на печатці князя Святослава Ігоревича, відоме нам сьогодні як родовий знак русько-українського княжого роду Рюриковичів. Найдавніший рисунок тризуба археологи відкрили на цеглинах Десятинної церкви Пресвятої Богородиці в Києві.

Цивілізаційний вибір, визначений прийняттям християнства у 988 році.

Ключовою подією прийняття християнства на території Київської Русі було масове хрещення 988 року мешканців Києва, а згодом інших міст держави князем Володимиром Святославичем. Внаслідок чого поширювалася писемність, відкривалися школи, бібліотеки, будувалися храми. Християнство стало провідною релігією на Русі та наблизило нову християнську спільноту до Європейських держав, і це слід вважати найпозитивнішим наслідком хрещення Русі.

писемність, відкривалися школи, бібліотеки, будувалися храми. Християнство стало провідною релігією на Русі та наблизило нову християнську спільноту до Європейських держав, і це слід вважати найпозитивнішим наслідком хрещення Русі.

Гривню – назву грошової одиниці.

Кожного дня ми активно користуємося своїми національними грошима, але варто пам'ятати, що назва актуальної для нас гривні – це відгук грошової одиниці Стародавньої Русі. Перші гривні мали незвичайний вигляд для сучасної людини. Вони були виконані у формі обруча з дорогоцінного металу,

пізніше у вигляді злитка срібла. На українських землях карбування власної валюти (монет) започаткував Київський князь Володимир Великий.

Столицю держави – Київ.

Київ – місто з величною історією, самобутніми традиціями, неперевершеною архітектурою та колоритом. Він унікальний за своєю географією: місто поділене навпіл однією з найбільших річок Європи – Дніпром. Це один із

найстаріших історичних центрів Східної Європи (482 р. заснування) та християнства – Софійський Собор та Києво-Печерську лавру внесено до списку світової спадщини ЮНЕСКО. А ще Київ – місто контрастів:

Метро. Одне з найглибших у світі. Станція «Арсенальна» (105 м), а станція «Золоті ворота» вважається найкрасивішою;

Вулиці. Найстаріша – Володимирська (понад 1000 р.), найдовша – Броварський проспект (14 км), найкоротша – Інженерний провулок (50 м), найширша – Хрещатик (75 м), найвища – Георгіївський провулок (15,4 м);

Висота. Київ розлігся над Дніпром. Його найвищою точкою щодо ріки є площа Слави (200 м), один із найвищих монументів у світі пам'ятник «Батьківщина-Мати» (102м) та найвищий хмарочос (житловий комплекс на Кловському узвозі (168 м);

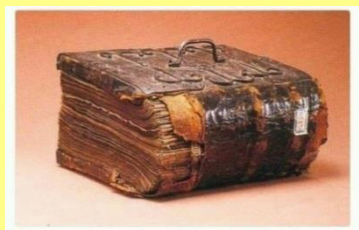
Музеї. У Києві неймовірна кількість музеїв, від музею військової техніки до музею трамвайних квитків. Але один – найвідвідуваніший, де щороку буває близько мільйона туристів і це, звичайно, Києво–Печерська лавра;

Транспорт. Найдовший міський маршрут – це маршрут трамваю №12 (від станції метро «Контрактова площа» до Пущі-Водиці (20 км), найкоротший – маршрут фунікулера (всього 222 м).

Київ – входить в десятку найбільших міст Європи (2 963 199 людей) та є найзеленішим (70 парків і 200 скверів), найпопулярнішим сувеніром вважають легендарний – «Київський торт», а найтитулованішим футбольним клубом є «Динамо», багаторічним наставником якого був один із найвидатніших українських тренерів В. В. Лобановський.

Назву «Україна», що вперше згадується в Київському літописі в 1187 році.

834 роки тому «Україну» було вперше згадано в літописі. Оця правда вітчизняного літописця, що пробилася до нас крізь століття, та інші літописні згадки про Україну цілком спростовують поширену псевдонаукову «концепцію» про походження назви Україна від слова «окраїна». Назва «Україна» з'явилася задовго до монголо-татарської навали в Іпатіївському

літописі в 1187 році у зв'язку зі смертю Переяславського князя Володимира Глібовича, який проявив себе наполегливим оборонцем всіх українських земель від половців: «...и плакашася по нем всі переяславци...бе бо князь добр и крепок на рати...и о нем же Украина много постана...». Потім землі Галицько-Волинського князівства одержали назву Україна. В 16 столітті вона вже вживалася в документах більшості земель, заселених українцями, що увійшли до складу Польщі.

Від Галицько-Волинської держави:

Синьо-жовті барви національного прапора, що походять від кольорової гамми герба Галицько-Волинського князівства.

Галицько-Волинське князівство успадкувало політичну традицію Київської Русі. Його засновником став волинський князь Роман Мстиславович, який у 1199 році об'єднав Галицьке та Волинське князівства, а згодом практично всі етнічні українські землі в єдину державу зі столицею у Галичі. Вдале географічне розташування,

близькість до західноєвропейських торговельних шляхів зумовило економічне зростання та зміцнення даної території. Після занепаду Києва Галицько-Волинське князівство стало центром політичного та економічного життя, заклало основи української державності, нагромадило сили для її подальшого розвитку.

«Синій колір, як чисте небо південної Русі, ясний, погідливий, як душа щирого не скаженого (не спотвореного) Русина, зображав мир і спокій, якого до розвитку нашого народного потреба. Золотий колір, як ті зірничі на яснім небі, зображали ясне світло, до якого нам прагнути належить». Я. Головацький.

Утвердження європейського вектору розвитку через коронацію князя Данила Галицького.

Однією з найважливіших подій середньовіччя в історії нашої держави стала славетна коронація Данила Галицького 1253 року, яка посприяла інтеграції Галицько-Волинської землі у європейську спільноту. Данило Галицький відновив і розбудував Галицько-Волинську державу, дбав про розвиток міст, залучаючи туди ремісників і купців. За його правління були побудовані міста Холм, Львів, Кременець, Стіжок та інші. За часів його князювання Галицько-Волинська держава, маючи кордони по Карпатах, Дністру та Дунаю, була найбільшою державою Європи, а князь Данило Галицький вважається в українській історіографії найвидатнішим з усіх правителів Західних князівств.

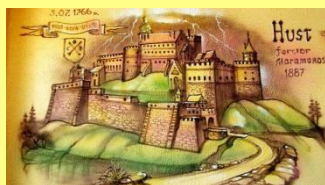

Від Великого Князівства Литовського:

Європейську традицію міського самоврядування – Магдебурзьке право.

Магдебурзьке право звільняло міста від управління і суду великих землевласників і давало можливість створювати органи місцевого самоврядування. Встановлювало порядок виборів, суду, купецьких

об'єднань, цехів, регулювало питання торгівлі, опіки, спадкування, визначало покарання тощо. Уперше в Україні Магдебурзьке право дістало місто Хуст, згодом міста Тячів, Вишкове, Сянок, Львів, Кам'янець-Подільський, Кременець, Житомир, Київ та інші.

Пересопницьке Євангеліє – видатну рукописну пам'ятку, на якій складають присягу Президенти України.

Пересопницьке Євангеліє – розкішна, рукописна книга, вагою 9 кг 300 г, написана староукраїнською мовою на пергаменті форматом 380 x 240 мм на 482 аркушах, яка створена на Волині. Рукопис багато орнаментований, прикрашений високохудожніми різнокольоровими заставками і мініатюрами. Пересопницьке Євангеліє не має собі рівних серед українських рукописів. Сьогодні ця духовна святиня українського народу набула політичного символу нації. На Пересопницькому Євангелії під час інавгурації присягали Президенти України.

Від козацької держави – Війська Запорозького:

Республіканські традиції народовладдя.

Модерна українська державність під назвою Військо Запорозьке розпочинає своє літочислення в 1649 році, коли, внаслідок Зборівських угод між керівництвом Речі Посполитої та гетьманом Богданом Хмельницьким, було утворено автономію в складі

Київського, Чернігівського, Брацлавського воєводств та земель на схід від річки Случ. Цьому передували кілька гучних перемог козацького війська: під Жовтими водами, Корсунем та Пилявцями. Козацька держава повстала як нова європейська країна спочатку стихійно-демократичного характеру з поступовим переходом від старої військової централізації та народовладдя до монархічно-

республіканської системи. В ній вирішальну роль відігравала козацька старшина. Війську Запорозькому Низовому були притаманні певні риси демократичної республіки: панувала рівність між усіма козаками, публічне управління з гілками влади, внутрішня і зовнішня політика. Протрималась держава Військо Запорозьке на українських теренах до ліквідації у 1764 році російською імператрицею Катериною.

Військові традиції, які лягли в основу збройних сил Української Народної Республіки та українського визвольного руху.

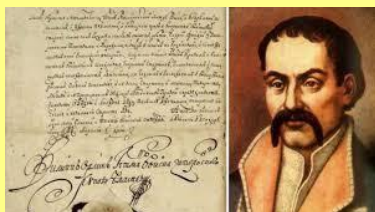

В Запорізькій Січі сформувалося Запорізьке військо, яке стало організаційною формою збройних сил УНР. Воно мало свій флот, армаду, кінноту і піхоту. Запорізьке військо виробило блискуче козацьке військо мистецтво,

яке перевершило стратегію і тактику європейських армій того часу. З окремого запорізького загону «Новітні запорожці» (найбоездатнішого військового формування) – зародилася армія УНР. А початком творення українських збройних сил стало формування 1 травня 1917 року Першого українського полку імені Богдана Хмельницького.

Конституцію Пилипа Орлика 1710 року – одну з перших європейських конституцій.

Унікальність Конституції Пилипа Орлика в тому, що цей документ вперше в світі встановлював поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову. Він складається з преамбули і 16 розділів, в яких закріплюється розподіл влади та описується механізм управління

державою. Законодавча влада надається Генеральній Раді, яка повинна була стати парламентом і працювати сесійно тричі на рік. Виконавча влада розподілялась між гетьманом і Радою генеральної старшини. Всі спірні питання належали до відання Генерального суду. Документ був складений новообраним гетьманом у Бендерах і прийнятий на зборах козацтва у квітні 1719 року.

Від Української держави 1917–1921 років:

Перший парламент – Українську Центральну Раду, створену в березні 1917 року.

Поштовхом для заснування в Києві Української Центральної Ради стало повалення російської монархії. Під впливом революційних подій УЦР перетворилася у лідера українського визвольного руху. Після проголошення Української Народної Республіки виконувала роль вищого законодавчого державного органу. Склад першого парламенту налічував 94 члени, головою якого було обрано

Михайла Грушевського. Для налагодження життя держави було ухвалено низку важливих законів.

Перший уряд – Генеральний Секретаріат Центральної Ради.

1917 на засіданні Малої Ради сформовано перший уряд України – Генеральний Секретаріат (виконавчий орган Центральної Ради) на чолі з Володимиром Винниченком. За визначенням УЦР, був «вищим революційним органом українського

народу». Створений після проголошення I Універсалу УЦР в складі 8 генеральних секретарів і генерального писаря. Першим документом, який визначав контури програми діяльності уряду, стала Декларація Генерального Секретаріату вперше оприлюднена В. Винниченком на пленарному засіданні УЦР 26 червня.

Державні символи: герб, гімн «Ще не вмерла Україна», прапор.

Відповідно до статті 20 Конституції України державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України. Нашій державній символіці притаманні жовто-сині барви. Державний прапор – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього (колір неба, миру) і жовтого (колір хліба) кольорів.

КРИЛА УКРАЇНИ

*Синьо-жовтий прапор
Процвіта над нами,
Наче синє небо В
полі над житами.*

*Синьо-жовтий прапор
В сонячнім промінні —
Символ щастя-долі,
Крила України.*

*З волі запорожців
Стяг наш народився,
З духу України
В небесах розвився!*

*Крапельни крові,
Постає Вкраїна З
доброти, любові.*

*Постає Вкраїна
З щирості й сумління,
Шлях їй осінило
Боже Провидіння.*

*Синьо-жовтий прапор
Процвіта над нами,
Наче синє небо
В полі над житами.*

В. Зубара

Ми не хочем лити

Золотий тризуб на блакитному тлі, як символ влади, – дуже давній знак. Це Знак Княжої Держави Володимира Великого і є головним елементом Державного Герба України.

А урочиста пісня на слова Павла Чубинського і музику Михайла Вербицького «Ще не вмерла України і Слава, і Воля» є Державним Гімном України та символом нашої державної єдності.

Соборність – об'єднання українських земель в єдиній незалежній державі.

«Віднині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України» – ці слова Акта Злуки двох українських республік (УНР і ЗУНР) в одну Соборну українську державу звучали 100 років тому 22 січня. Цією датою і святкуємо День Соборності України.

Соборність – це єдність усіх українців навколо майбутнього. Це неподільність наших земель: від Києва до Севастополя, від Донецька до Львова. Сучасна російська окупація недовговічна. Це агонія імперії, яка не має ні історичної, ні політичної перспективи. Нас не зламати, ми сильні і здатні рухатися вперед, тому що як ніколи відчуваємо єдину державу.

Українську академію наук.

Діяльність гетьмана Павла Скоропадського можна оцінювати по-різному, але був у його діяльності як державного очільника незаперечний позитив – це створення Академії наук. Перші загальні робочі збори якої відбулися 27 листопада 1918 року. Академія мала три відділи: історично-філологічний, фізико-математичний і соціально-економічний. Президентом було обрано

Володимира Вернадського, а секретарем Агатангела Кримського.

Національна академія наук України (НАН України) сьогодні – вища наукова самоврядна організація України, що є найбільшим центром наукових досліджень в нашій країні. У складі НАН України станом на початок 2017 року діють 163 наукові установи та 46 організацій дослідно-виробничої бази. Загальна кількість працівників у НАН України станом на 01.01.2021 року – 27807 осіб, зокрема 14503 наукових працівники. Серед них 2399 докторів наук та 6620 кандидатів наук. З 1962 – 2020 роки президентом НАН України був Борис Євгенович Патон.

Перший офіційний український правопис 1918 року.

На початку XIX ст. в українській мові поширюється фонетичний правопис, принцип якого – позначення однією літерою однієї фонемі. Саме Олександр Павловський перший звернув увагу на багатство української мови і зробив спробу закріпити цей правопис у «Грамматице малоросійського наречія» в 1918 році. Це перша мовознавча праця, об'єктом якої стала нова українська літературна мова на народній основі.

Від Української Радянської Соціалістичної Республіки:

Статус засновника Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Зміни в розподілі сил після другої світової війни потребували створення міжнародної організації з метою підтримання та зміцнення миру й безпеки. 24 жовтня 1945 року на конференції у Сан-Франциско заснована глобальна міжнародна організація – Організація Об'єднаних Націй. Україна є однією з країн-засновниць ООН – з 1945 по 1991 рік вона брала участь в роботі ООН як УРСР, а з моменту проголошення незалежності – як Україна. Після проголошення незалежності України участь у діяльності даної організації було визначено одним з пріоритетних напрямків зовнішньої політики держави. ООН в Україні співпрацює з урядом і народом України з метою розбудови культури гідності, поваги до прав людини для забезпечення миру. У 1997 році Міністра закордонних справ України Г. Й. Удовенка було обрано Головою 52-ї сесії Генасамблеї ООН.

Завершення формування сучасних кордонів України.

Друга світова війна призвела до значних змін у долі України. Вперше за багато століть, майже всі українські землі опинились у межах однієї держави. Остаточні обриси повоєнних кордонів УРСР сформувались у процесі україно-польського, україно-

чехословацького, україно-румунського територіальних розмежувань та юридичному закріпленні західноукраїнських земель, що увійшли до складу УРСР протягом 1939 – 1945 років. Завершення формування сучасної території України відбулося у 1954 році приєднанням, економічно нерозвиненого зі зруйнованим господарством Криму до УРСР. Як зазначалось, цей акт є «свідченням дружби російського народу» та непохитністю вічного союзу росіян і українців. Але на даний момент незаконно анексованого тією ж «братньою» Росією 18 березня 2014 року (нібито внаслідок «референдуму» на півострові який відбувся 16 березня 2014 року). Україна і світ переконані, що **Крим – це Україна!**

За матеріалами: Шк. світ. – 2016. – №23. – С.12–15.

АДРЕСА:

м. Тернопіль, вул. Коперника, 17
тел.: (0352) 23 – 59 – 47 (директор)
(0352) 25 – 39 – 41 (інформаційно-бібліографічний відділ)

E-mail: chbibl@ukr.net (загальна)

Сайт: <http://odb.te.ua>